

## **IV MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA**

### **REGULATORNA TELA**

#### **1. REPUBLIČKA RADIODIFUZNA AGENCIJA (RRA)**

Pojedine aktivnosti RRA obrađene su u Odeljku II ovog izveštaja, u delu koji se bavi monitoringom implementacije Zakona o radiodifuziji.

U toku avgusta 2009, štampani mediji su se bavili pitanjem nelegalnog emitovanja TV i radio programa na jugu Srbije. TV „Preševo“, čiji je osnivač lokalna samouprava, prema tvrdnjama više štampanih medija, nakon pečačenja predajnika zbog neposedovanja dozvole za emitovanje, od 03.08.09. ponovo emituje nelegalno na frekvenciji koju je dobila privatna stanica TV „Aldi“. O tome je ova privatna stanica obavestila javnost, ali i RRA i RATEL, tražeći od nadležnih da mu obezbede nesmetano emitovanje programa. Posebnu pažnju je sredinom avgusta privuklo otvoreno pismo vlasnika RTV „Spektri“ iz Bujanovca, kojim obaveštava javnost da je odlučio da nelegalno pusti signal svoje radio-stanice (za TV stanicu poseduje dozvolu), u znak protesta što se na jugu Srbije ne poštuju zakoni u oblasti radiodifuzije, konkretno, zbog ponovnog nelegalnog emitovanja TV „Preševo“. U novinama se takođe moglo pročitati da, prema izjavama predstavnika ovog regulatornog tela, najviše nelegalnih emitera ima u Novom Sadu i Požarevcu, da čak imaju svoja udruženja, a da regulatorna tela ostaju vezanih ruku jer nemaju mogućnost da oduzmu opremu, niti imaju adekvatnu pomoć MUPa.

Zakonom o radiodifuziji je u članu 64a predviđeno da Savet RRA donosi odluku o zabrani emitovanja programa, koja se bez odlaganja dostavlja fizičkom ili pravnom licu koje emituje program bez dozvole. To lice je dužno da obustavi emitovanje programa odmah nakon što odluka o zabrani emitovanja programa postane konačna (posle proteka roka za prigovor ili odbijanja prigovora kao neosnovanog). Ukoliko to lice ne postupi tako, odluka Saveta RRA se sprovodi prinudno, tako što ovlašćeno lice RRA vrši pečačenje kako prostorija u kojima su telekomunikaciona sredstva, tako i radio stanice (predajnika) koju koristi nelegalni emiter. Prilikom prinudnog izvršenja, ovlašćeno lice ima pravo da zatraži asistenciju MUPa. Sporost i komplikovanost postupka gašenja emitera, kome prethodi i postupak utvrđivanja nelegalnog emitovanja koji sprovodi RATEL, jedan je od razloga za neefikasnost gašenja „piratskih“ radiodifuznih stanica.

Prema tvrdnjama predstavnika regulatornih tela, drugi razlog su njihova nedovoljna ovlašćenja u postupku zatvaranja nelegalnih stanica, koja bi po njima trebalo da budu pojačana novim pravom - da licu koje bez dozvole emituje program privremeno oduzmu opremu za emitovanje. Tome bi poslužilo i uvođenje novog krivičnog dela – neovlašćeno posedovanje radio stanice, koje predlažu. Treći razlog koga navode je nedostatak asistencije MUPa.

*Bez obzira na razloge, nesporna je činjenica da regulatorna tela još uvek nisu efikasno očistila etar od nelegalnih emitera. Kako je to jedan od osnovnih uzroka za nefunkcionisanje medijskog tržišta, a samim tim i za ekonomsku ugroženost legalnih emitera, neophodno je hitnom koordiniranom akcijom i regulatornih tela i nadležnih državnih organa, rešiti ovaj problem.*

## **2. REPUBLIČKA AGENCIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE (RATEL)**

Na sajtu RATELa se nalazi informacija od 14.08.09, o digitalnoj radio-difuznoj službi, kojom je pojašnjeno na koga se odnosi prelazak sa analognog na digitalno emitovanje programa, predviđeno za 04.04.2012. U informaciji stoji:

„ Digitalna terestrička radio-difuzna služba, u smislu Sporazuma Ženeva 2006 (GE06) obuhvata digitalnu televiziju (DVB-T) u opsezima 174-230 MHz i 470-862 MHz i digitalni radio (T-DAB) u opsegu 174-230 MHz.

Uvođenje digitalne radio-difuzne službe u frekvencijskom opsegu 87,5-108 MHz (VHF-FM) nije bilo predmet Sporazuma Ženeva 2006 (GE06), pa obaveštavamo korisnike radio-frekvencija iz ovog opsega (radijski emiteri) da se planiranje frekvencija i korišćenje ovog opsega i nadalje radi u skladu sa Finalnim aktima Regionalnog sporazuma koji se odnosi na korišćenje opsega 87,5-108 MHz za FM zvučnu radio-difuziju, Ženeva, 1984 (GE84).

Strategijom i Akcionim planom za prelazak sa analognog na digitalno emitovanje radio i televizijskog programa u Republici Srbiji, koji su objavljeni u Službenom glasniku Republike Srbije, broj 52/09, predviđeno je da Analog Switch-Off (ASO) bude 04.04.2012. godine. Podvlačimo da se prestanak rada analogne službe isključivo odnosi na televiziju i to u frekvencijskim opsezima 174-230 MHz i 470-862 MHz.

To znači:

**1) Digitalno emitovanje televizijskog programa počće 04.04.2012. godine u frekvencijskim opsezima 174-230 MHz i 470-862 MHz.**

**2) Digitalno emitovanje radijskog programa u opsegu 87,5-108 MHz se još uvek ne razmatra, niti postoje planovi za to.”**

Materija digitalizacije je usko stručna i nedovoljno poznata javnosti, pa i samim emiterima. Proces prelaska sa analognog na digitalno emitovanje programa u Srbiji, iako je Strategija sa Akcionim planom prošla i javnu raspravu, očigledno još uvek stvara konfuziju kod emitera. Zato je dobro što je RATEL, iako nema obavezu, razjasnio osnovne informacije o tome na koga se odnosi digitalizacija predviđena navedenim aktima.

*Mišljenja smo da bi i ostali nadležni organi uključeni u ovaj proces, trebalo već sada da informišu ili edukuju one emitere na koje će se odnositi prestanak analognog i prelazak na digitalno emitovanje programa. To bi značajno doprinelo njihovoj boljoj pripremljenosti za nastupajuće promene.*

## **DRŽAVNI ORGANI**

### **3. NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE**

a) Posle letnje pauze, Narodna skupština je nastavila sa radom 31.08.09. Nastavljeno je Jedanaesto vanredno zasedanje Narodne skupštine u 2009. godini, koje je otpočelo 16.07.09.

U Danu za glasanje, 31. avgusta, narodni poslanici su se izjašnjavali u načelu i pojedinostima o tačkama dnevnog reda ovog zasedanja. Između ostalog, poslanici su usvojili potrebnom većinom glasova Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju i Predlog zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina.

Istog dana, predsednik je, od svih usvojenih zakona na navedenoj sednici Parlamenta, ukazom proglasio samo Zakon o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju, koji je jedini od usvojenih zakona objavljen u Službenom glasniku RS br.71/09 od 31.08.09.

O pravnim posledicama usvajanja ova dva zakona, bilo je reči u odeljku III - Monitoring procesa usvajanja novih zakona, kao i u prošlom broju Monitoring Izveštaja, u istom odeljku, što možete videti ovde:

<http://www.anem.org.yu/admin/article/download/files/III%20%20MONITORING%20PROCESA%20USVAJANJA%20NOVIH%20ZAKONA.pdf?id=173>

b) Na sajtu Narodne skupštine, u rubrici *aktivnosti predsednika*, stoji informacija od 03.08.09, da je „predsednica Narodne skupštine Republike Srbije, prof.dr Slavica Đukić-Dejanović, uputila javni poziv za podnošenje predloga liste kandidata za člana Saveta Republičke radiodifuzne agencije. Poziv je upućen ovlašćenim predlagačima koji su predložili kandidate čiji mandat ističe: Skupštini Autonomne pokrajine Vojvodine, Konferenciji Univerziteta i tradicionalnim crkvama i verskim zajednicama. Svaki od ovlašćenih predlagača dužan je da, najkasnije u roku od dva meseca od dana upućivanja javnog poziva, dostavi nadležnom Odboru Narodne skupštine predlog liste na kojoj se nalaze dva kandidata za upražnjena mesta u Savetu. Svaki od ovlašćenih predlagača utvrđuje predlog liste sa dva kandidata, sporazumno, međusobnim usaglašavanjem. Predsednica Skupštine će, najmanje 10 dana pre odlučivanja o izboru članova Saveta, na pogodan način, javno objaviti sve važeće liste kandidata koje su ovlašćeni predlagači podneli sa osnovnim biografskim podacima o kandidatima. Poziv će biti javno objavljen u Službenom glasniku RS i dnevnom listu „Politika“.“

Zakonom o radiodifuziji je, u članu 27, utvrđeno da se član Saveta RRA bira na šest godina, a da se izuzetno od toga, prilikom prvog izbora, tri člana Saveta biraju na šest godina, tri člana na pet godina, a tri člana na četiri godine. Ovaj poziv je upućen ovlašćenim predlagačima (Skupštini AP Vojvodina, Konferenciji Univerziteta i tradicionalnim crkvama i verskim zajednicama) koji su predložili kandidate čiji mandat ističe 17.02.2010, nakon 5 godina od izbora za članove prvog saziva Saveta RRA.

Javni poziv je objavljen u dnevnom listu „Politika“ 03.08.09, a u Službenom glasniku Republike Srbije tek 27.08.09. (broj 70/09). Rok za podnošenje lista je najkasnije dva meseca od dana upućivanja javnog poziva, pa ostaje nejasno od kog dana će se taj rok računati, što može da bude važno, jer sporazumno podnošenje lista, kroz proces međusobnog usaglašavanja, zahteva više vremena.

#### **4. MINISTARSTVO ZA TELEKOMUNIKACIJE I INFORMACIONO DRUŠTVO**

Rad ovog Ministarstva će biti razmatran u okviru Odeljka V – proces digitalizacije.

#### **5. MINISTARSTVO KULTURE**

a) Ministarstvo kulture je na svom sajtu objavilo saopštenje od 25.08.09, da Ministarstvo formira radnu grupu za izradu medijske strategije, koju će činiti

predstavnicima struke i medijske industrije. Ocenjujući da su nezavisni mediji neophodni za stvaranje i razvoj demokratske kulture u svakoj zemlji, Ministarstvo je navelo da medijska strategija obuhvata određivanje glavnih dugoročnih ciljeva i zadataka, definisanje pravaca akcija i opredeljivanje sredstava potrebnih za njihovu realizaciju, a sve sa ciljem uređivanja medijske oblasti, zakonodavstva i prakse. Celokupno saopštenje preuzmite ovde <http://www.kultura.sr.gov.yu/?jez=sc&p=4617>

b) U saopštenju Ministarstva od 27.08.09. stoji da su medijska udruženja podržala predlog za izradu medijske strategije i da su se pozivu na sastanak tog dana, odazvali svi pozvani učesnici: Nadežda Gaće, predsednica NUNS-a, Ljiljana Smajlović, predsednica UNS-a, Saša Mirković, predsednik ANEM-a, Zoran Papić, izvršni direktor Asocijacije medija i Vladan Filipčev, predsednik Asocijacije lokalnih nezavisnih medija Lokal pres. Na sastanku je dogovoreno da svako udruženje u što kraćem roku, izabere po dva svoja predstavnika koja će zajedno sa predstavnicima Vlade Srbije, raditi na izradi ovog dokumenta. Radna grupa će početi sa radom nakon imenovanja članova, a polazna osnova će biti postojeći dokumenti UNESKO-a, OEBS-a i Saveta Evrope. Takođe, predloženo je da se u izradu ove strategije uključe i predstavnici Univerziteta i ostalih stručnih institucija.

*Izrada medijske strategije predstavlja osnovni uslov za dalji razvoj medijskog sektora. Kako je nalaz dosadašnjeg četvoromesečnog monitoringa pokazao, nedostatak strategije je jedan od uzroka zaustavljanja reformi u ovoj oblasti. Na to su odavno ukazivali mnogi, među prvima ANEM. Kako se pokazalo, bez strategije, parcijalna rešenja pojedinih medijskih pitanja su bila veoma loša, a istovremeno su i mnoga ostala nedovršena. S obzirom na značaj medija za razvoj demokratije u društvu, strategija bi morala biti rezultat šireg društvenog konsenzusa, a ne jednog ministarstva, kako bi je svi kasnije poštovali i doprineli njenom sprovođenju. Strategija bi morala da bude sveobuhvatna i da predvidi efikasna rešenja svih važnih medijskih pitanja.*

Prema informacijama koje ima monitoring tim, mandate članova radne grupe bi trebalo da verifikuje Vlada, koja želi time da pokaže da joj je to prioritet u medijskom sektoru koji će podržati. Imajući u vidu nedoslednost Vlade u odnosu prema medijima, treba biti oprezan i sačekati da se vidi koliko će ovog puta biti ozbiljne njene proklamovane namere.

c) U istom saopštenju Ministarstva od 27.08.09. stoji da je, nakon letnje pauze, tog dana održan prvi radni sastanak predstavnika Ministarstva i Radne grupe za izradu Zakona o radiodifuziji, kome su prisustvovali i predstavnici OEBS-a i Saveta Evrope. Navodimo iz saopštenja: „Radna grupa je predstavnike Ministarstva obavestila da je do sada urađeno dve trećine Zakona o radiodifuziji. Ministarstvo kulture i OEBS su pozvali Radnu grupu da, u što kraćem roku, dovrši izradu pomenutog zakona. Dogovoreno je da će se na sastanku sledeće nedelje, u Ministarstvu kulture, kada budu prisutni svi članovi Radne grupe, precizirati termini i načini završetka ovog zakona.”

Prema informacijama koje monitoring tim poseduje, izrada Zakona o radiodifuziji neće biti nastavljena u okviru Ministarstva kulture, nego pod okriljem OEBSa. Razlog je nezadovoljstvo članova radne grupe što nisu konsultovani povodom i prilikom izmena dva važna medijska zakona, Zakona o radiodifuziji (iz maja 2009.) i Zakona o javnom informisanju, što je, po njihovom mišljenju, Ministarstvo moralo da uradi. Članovi radne grupe osećaju obavezu prema OEBS-u koji je u jednom delu finansirao njihov rad, da ipak dovrše svoj predlog novog Zakona o radiodifuziji.

d) Ministarstvo kulture je u avgustu objavilo rezultate Konkursa za sufinansiranje projekata/programa u oblasti javnog informisanja na jezicima manjina, koji je bio raspisan još 17.01.09, a rok za prijavu je bio do 06.02.09. U obrazloženju Odluke o dodeli sredstava za projekte, koju je 31.07.09. doneo ministar kulture, stoji da je osnov za donošenje njegove odluke, predlog projekata koje treba podržati, koga je stručna Komisija ovog Ministarstva jednoglasno utvrdila dana 17.07.09. Predlog odluke čine programi značajni za ostvarivanje prava građana da objektivno, kvalitetno i pravovremeno budu informisani na sopstvenom jeziku o svemu o čemu postoji interes da znaju, kao i za razvoj kulture dijaloga. Predviđena sredstva u budžetu Ministarstva kulture za namenu ovog konkursa bila su opredeljena u iznosu od 33.000.000,00 dinara. Dodeljena su ukupna sredstva u iznosu od 17.578.604,00 dinara, a podržano je 48 projekata učesnika konkursa - osnivača/izdavača javnih glasila i pravnih i fizičkih lica registrovanih za produkciju televizijskog i radijskog programa, osim osnivača/izdavača štampanih javnih glasila na jezicima nacionalnih manjina koja se finansiraju iz budžeta. Ministarstvo sufinansira projekte najviše do 90% vrednosti projekta, a projekte javnih preduzeća do 50% vrednosti projekta. Odobreni projekti se moraju realizovati preko javnog glasila. Odluku o dodeli sredstava, pogledajte ovde <http://www.kultura.sr.gov.yu/dokumenti/Mediji-na-jezicima%20manjina,-31.07..doc>.

Prema članu 5. Zakona o javnom informisanju, radi ostvarivanja prava nacionalnih manjina i etničkih zajednica u informisanju na sopstvenom jeziku i negovanju sopstvene kulture i identiteta, Republika, autonomna pokrajina, odnosno lokalna samouprava obezbeđuju deo sredstava ili drugih uslova za rad javnih glasila na jezicima nacionalnih manjina i etničkih zajednica. Ministarstvo kulture, kao nadležno za oblast informisanja, planiralo je u budžetu određena sredstva za ove namene i putem konkursa za podržavanje projekata iz ove oblasti, izvršilo dodelu tih sredstava, u skladu sa konkursnim rezultatima.

## **KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE**

### **6. OFPS, kolektivna organizacija za zaštitu srodnih prava proizvođača fonograma**

U avgustu mesecu 2009, OFPS je u periodu od 10.08.09. do 25.08.09, pozvao svakog zainteresovanog učesnika u postupku raspodele naknada ostvarenih iskorišćavanjem fonograma za period 2008. godina, da izvrši uvid u dokumentaciju u vezi sa sprovođenjem tog postupka raspodele po podnetoj prijavi.

Iako se ova odluka ne tiče emitera, objavljivanje ovakvog poziva, na posredan način pokazuje da je ova organizacija počela mnogo transparentnije da radi, nego što je to bio do skoro slučaj.

Prema informacijama koje poseduje monitoring tim, ova organizacija je pokazala spremnost za dalje vođenje pregovora sa emiterima, konkretno sa ANEMom. Pregovori će se odnositi na poboljšanje pozicije koju emiteri imaju kod ove organizacije, stimulativne mere, kao i na tarife koje važe za emitere.

### **7. SOKOJ, kolektivna organizacija za zaštitu autorskih prava autora muzičkih dela**

Zbog studijskih putovanja i godišnjih odmora čelnih ljudi Sokoja, ni u avgustu nije bilo većih aktivnosti ove organizacije, naročito ne spremnosti za pregovore sa emiterima.

## **REALIZACIJA VLADINIH INTERVENTNIH MERA ZA POMOĆ MEDIJIMA U USLOVIMA KRIZE**

a) Jedna od mera iz Vladinog seta interventnih mera za pomoć medijima u uslovima ekonomske krize donetih još 25.06.2009, bila je onemogućavanje rada emitera koji nemaju dozvolu. Vlada se obavezala da će preko svojih nadležnih ministarstava, Ministarstva za telekomunikacije i informaciono društvo i Ministarstva unutrašnjih poslova, pružiti pomoć i podršku RRAu i RATELu u sprovođenju odluka kojima se rad nelegalnih emitera sprečava. Međutim, iz navoda u medijima i nezvaničnih izjava predstavnika regulatornih tela, ali i informacija od legalnih emitera, jasno proizilazi da ova mera uopšte nije sprovedena i da regulatorna tela i dalje nemaju odgovarajuću asistenciju nadležnih organa u postupku zatvaranja „piratskih“ radiodifuznih stanica. U međuvremenu, ekonomsko propadanje mnogih emitera se nastavlja, pri čemu je za to, jedan od najvažnijih razloga radiodifuzna „piraterija“. Zakonom o radiodifuziji je u članu 64.a predviđeno pravo RRA da zatraži pomoć MUPa prilikom pečačenja prostorija i radio stanice (predajnika) koje koristi nelegalni emiter. Vladina mera je trebalo da znači da će asistencija MUPa biti obezbeđena, što se još uvek ne dešava. Vladina mera je takođe trebalo da znači da će i svi drugi nadležni državni organi biti efikasniji u obavljanju svojih poslova kojima doprinose uspešnosti borbe protiv „piraterije“ u radiodifuznoj oblasti, ali ni to nije slučaj.

Nesprovođenje ove mere, ukazuje na nedovoljnu rešenost države da spreči dalje ekonomsko propadanje elektronskih medija. Nepružanjem obećane podrške, Vlada istovremeno dovodi u pitanje i ozbiljnost svojih namera da pomogne medijima, ali i sposobnost nadležnih regulatornih tela da obavljaju svoje zakonom utvrđene funkcije. I jedno i drugo nije dobro za medijski sektor.

b) UO RATELa je još 21.07.09. doneo Odluku o privremenom smanjenju naknada za korišćenje radio frekvencija za 5% koje se odnosi na 2009 godinu, nakon čega ju je dostavio Vladi na saglasnost. Ni u julu, ni u avgustu, Vlada nije razmatrala davanje saglasnosti na ovu Odluku.

c) Osim dve mere navedene u julskom izveštaju (smanjene naknade RRA i obezbeđivanje 60 miliona dinara za sufinansiranje projekata u oblasti informisanja), za ostale mere iz Vladinog zaključka i dalje nema konkretnih podataka, niti dokaza, da se uopšte primenjuju, odnosno evidentno je da se ne sprovode.



Stoga Monitoring nalaz o ovom pitanju nije promenjen u odnosu na prošli izveštaj. Ostaje činjenica da ni nakon dva meseca od usvajanja Vladinih mera, većina mera nije realizovana. Paradoks je da su više poštovanja prema Vladi i njenim merama pokazala nezavisna regulatorna tela, koja su odmah preduzela aktivnosti na realizaciji Vladinih preporuka, nego njena ministarstva, pa i sama Vlada. Ovakvim postupanjem, Vlada dovodi u pitanje i iskrenost i smisao svojih mera.